

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

19 грудня 2024 року

№ 58-3

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф – заходи з адаптації до зміни клімату»

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25 і 26 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф – заходи з адаптації до зміни клімату».

Аудит проведено на виконання взятих Рахунковою палатою зобов'язань участі в Глобальному спільному аудиті заходів з адаптації до зміни клімату, який проводиться Робочою групою INTOSAI з аудиту навколишнього середовища (INTOSAI WGEA) спільно з Ініціативою розвитку INTOSAI (IDI).

За підсумками обговорення Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

Результати аудиту підтверджують необхідність системних змін у підходах до управління ризиками катастроф, спричинених зміною клімату в Україні. Незважаючи на наявні зусилля та окремі позитивні приклади, загальний рівень готовності до природних катастроф залишається недостатнім. Актуальні виклики, зокрема посилення зміни клімату, потребують не лише ефективної адаптації, але й значного зміцнення інституційного потенціалу для запобігання ризикам.

Важливим є створення інтегрованої системи управління ризиками виникнення катастроф, яка забезпечить централізовану координацію між державними установами, місцевими органами виконавчої влади та громадськістю. Особливий акцент має бути зроблений на попередженні катастроф, а не лише на реагуванні на їх наслідки. Це вимагає інтеграції сучасних технологій, а саме прогностичних моделей, та посилення міжнародного співробітництва, включаючи впровадження найкращих світових практик.

Стратегічна адаптація до зміни клімату має стати невід'ємною частиною національної та регіональних політик. Для цього необхідно розвивати системи раннього попередження, що базуються на новітніх кліматичних даних, і забезпечити регулярне оновлення інформації про ризики. Підвищення обізнаності суспільства та участь громадян у питаннях зниження ризиків катастроф також

мають стати пріоритетом, оскільки рівень підготовки населення безпосередньо впливає на стійкість громад до викликів, які зростають у сучасних умовах.

Аудит засвідчив, що в Україні вживаються окремі заходи та функціонують системи для управління ризиками катастроф, однак їхня інтеграція та ефективність обмежені. Основна увага приділяється реагуванню на катастрофи, а не їхньому попередженню, що не відповідає міжнародним практикам та вимогам, зокрема вимогам Сендайської рамкової програми зі зниження ризику катастроф на 2015–2030 рр. Незапровадження єдиної міжвідомчої координаційної платформи для збору, аналізу та передачі даних про ризики значно ускладнює розробку та впровадження ефективних заходів адаптації до зміни клімату.

Оцінка ризиків катастроф проводиться нерегулярно і лише в окремих регіонах, що обмежує можливості для комплексного аналізу на національному рівні. Аудитом встановлено, що оцінку вразливості до зміни клімату на регіональному рівні здійснено лише у 7 областях (із 24). Крім того, системи раннього попередження базуються на історичних даних і не враховують сучасних кліматичних змін, що знижує їхню ефективність у попередженні таких наслідків катастроф, як лісові пожежі чи затоплення.

Військова агресія РФ значно ускладнює моніторинг і управління ризиками, особливо у регіонах України, які перебувають у зоні бойових дій або тимчасово окуповані. Екологічні збитки, завдані збройною агресією, включаючи знищення лісів, забруднення територій та руйнування інфраструктури, створюють додаткові загрози для населення та довкілля. Водночас, незважаючи на складну ситуацію, реалізація міжнародних проєктів та адаптаційних заходів у межах національних і регіональних стратегій демонструє перспективи для вдосконалення системи управління ризиками катастроф.

З урахуванням викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф – заходи з адаптації до зміни клімату» (далі – Звіт) затвердити.

2. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати вжити заходів щодо створення єдиної національної системи управління даними та інформацією про ризики, що включає створення реєстру ризиків для постійного моніторингу та оновлення даних.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Державному агентству лісових ресурсів України та Державному агентству водних ресурсів України і рекомендувати до 31.12.2025 вжити заходів щодо:

розроблення методики оцінки ризиків виникнення природних катастроф із визначенням ролі та відповідальності центральних та місцевих органів

виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій у процесі оцінки ризиків виникнення катастроф;

запровадження оцінювання всіх видів ризиків небезпечних явищ природного походження та періодичного (не рідше одного разу на три роки) інформування про актуальні ризики небезпечних явищ природного походження Державну службу України з надзвичайних ситуацій.

5. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Державній службі України з надзвичайних ситуацій та рекомендувати до 31.12.2025 вжити заходів щодо:

впровадження централізованої системи для надання доступу до інформації про ризики природних катастроф у реальному часі для громадськості та осіб, які приймають рішення;

розроблення механізмів прямого інформування громад через цифрові платформи, зокрема через офіційні сайти та мобільні додатки, для забезпечення доступу громадськості до своєчасної інформації про ризики надзвичайних ситуацій природного характеру;

розширення застосування геопросторових технологій для відображення та поширення інформації про всі типи ризиків катастроф, спричинених зміною клімату;

забезпечення розробки комплексних карт ризиків для усіх видів катастроф, спричинених зміною клімату, які можуть виникати в Україні;

розроблення та впровадження стандартизованого підходу до планування реагування на надзвичайні ситуації, зокрема природних катастроф, спричинених зміною клімату, який враховує ключові рекомендації Управління ООН зі зменшення ризиків катастроф (UNDRR), зокрема міжсекторальну координацію, оцінку впливу зміни клімату та залучення громадськості;

завершення модернізації та впровадження автоматизованих систем централізованого оповіщення на всіх рівнях, а також забезпечення рівномірного охоплення населення, особливо у віддалених районах, враховуючи сучасні виклики;

прискорення розгортання систем цифрового радіозв'язку у всіх територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій із забезпеченням рівномірного розвитку інфраструктури радіозв'язку на регіональному рівні;

розроблення та впровадження плану систематичних навчань з реагування на надзвичайні ситуації для віддалених регіонів із залученням волонтерів, місцевого населення та працівників органів місцевого самоврядування; забезпечення доступу до сучасних навчальних матеріалів, симуляцій та практичних тренувань із врахуванням новітніх ризиків, включаючи кліматичні зміни;

регулярного збору та публікації даних про охоплення інформацією раннього попередження та результати попереджувальної евакуації для забезпечення прозорості та покращення планування заходів зниження ризиків виникнення надзвичайних ситуацій;

забезпечення належної координації між органами виконавчої влади на всіх рівнях шляхом систематичного оновлення планів евакуації та проведення навчань.

6. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству аграрної політики та продовольства України та рекомендувати спільно з Державною службою України з питань геодезії та кадастру до 31.12.2025 вжити заходів щодо:

впровадження централізованої системи для надання доступу до інформації про ризики природних катастроф у реальному часі для громадськості та осіб, які приймають рішення;

розширення застосування геопросторових технологій для відображення та поширення інформації про всі типи ризиків;

забезпечення розробки комплексних карт ризиків для усіх видів катастроф, спричинених зміною клімату, які можуть виникати в Україні.

7. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати обласним державним адміністраціям та обласним військовим адміністраціям та рекомендувати до 31.12.2025 вжити заходів щодо:

забезпечення достатнього рівня фінансового забезпечення для створення регіональних матеріальних резервів відповідно до затверджених номенклатур;

розроблення та впровадження планів систематичних навчань з реагування на надзвичайні ситуації із залученням волонтерів, місцевого населення та працівників органів місцевого самоврядування.

8. Оприлюднити рішення Рахункової палати і Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

9. Заступникові Голови Рахункової палати Сергію Ключці забезпечити підготовку на основі матеріалів Звіту та аудиту інформації про результати цього заходу і надати її координаторові Глобального спільного аудиту заходів з адаптації до зміни клімату Секретаріату Робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища для узагальнення у глобальному збірнику.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Рахункової палати Сергія Ключку.

Голова

Ольга ПІЩАНСЬКА